



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Ad Mentem Præcipuorum Theologorum & Canonistarum, insertis suo loco
Propositionibus à S. Sede Apostolica novissimè damnatis concinnata. Et
Per Casus Practicos exposita

Complectens LXXV. Casus Materiam de Conscientia, Legibus, Peccatis,
Fide, Spe, Charitate, Jure, Justitia, Restitutione, Contractibus, Judiciis &
Religione &c.

Jansen, Leonhard

Coloniæ Agrippinæ, 1744

Casus LXXIII. Quomodo Heræ sint recitandæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39867

Tamb. Nav. Bonac. Baldel. d. 38. num. 9. cum fore excusatum.

23. 9. Ab Horis non excusantur excommunicati, suspensi, interdicti, irregulares, nè commodum reportent ex delicto, *Wiestner num. 30.* econtra plerique excusant ad triremes damnatos, infidelibus servientes, & eos, qui ex dispensatione Papæ duxerunt uxores, his *Spor. num. 10.* annumerat degradatum; *Ratio est*, quòd hi vel sint in statu ab hac obligatione valdè alieno, vel in statu adeò misero, ut meritò Ecclesia præsumatur hanc afflictionem afflictis addere non velle; sed quia hæc præsumptio & excusatio est incerta, standum est pro lege certa.

C A S U S LXXIII.

Quomodo Horæ sint recitandæ.

Benedictus Horas legit 1. *Vel sine vel cum intentione tantum virtuali aut habituali.* 2. *Cum attentione superficiali vel solum externa.* 3. *Cum distractione di-vel indirecte voluntaria.* 4. & 5. *Nil repetit aut restituit etiam ob distractiones deliberatas.* 6. *Scit quidem se habere cogitationes alienas, sed non advertit eas impedire attentionem internam.* 7. *Recitat cum socio, & ad eum non attendit.* 8. *Petit remedia contra distractiones.* 9. & 10. *In hora parva omittere duos Psalmos, vel in Sabbatho S. Vesperas, vel in festo S. Marci & Rogationibus Litantas reputat veniale.* 11. *In dubio, an Horas recitaverit, se liberum iudicat.* 12. *Quæ omittit thurificando, organum pulsando, officium querendo, Confessiones audiendo,*
non

non repetit. 14. Syllabas mutilat, præcipiat. 15.
 Vel ita legit, ut se ipsum audire non possit. 16.
 Recitat ex Breviario alieno, vel alterius Ordinis,
 etsi putet, se ad hoc non teneri. 17. Officium pro-
 libitu mutat. 18. Prætextu itineris, studii, aut
 quia tale festum in loco, vel Diœcesi, ubi nunc
 existit, celebratur, vel socius de eo recitat. 19.
 Horas invertit. 20. Interrumpit. 21. Vel non
 legit tempore debito. Pro resolut.

QUÆR. Quomodo Horæ recitari debeant?

R. Recitari debent devotè, integrè, ordina- I.
 tè; ità quòd ad rem omnes. Quæ spectant ad pri-
 mam conditionem, dabunt numeri sequentes.

1. Per devotionem intelligitur at- & intentio
 debita; intentio in genere est voluntas efficax
 agendi aliquid vel omittendi; dividitur in for-
 malem, virtualem, habitualem; item in ex- &
 implicitam: formalis est voluntas actu existens,
 & perceptibiliter tendens in objectum, ut cum
 dicis: volo orare Horas; Virtualis est voluntas
 præterita in aliquo suo effectu, vel in actu te-
 nui & imperceptibili perseverans, v. g. volens
 orare Horas, arripis Breviarium, quaris officium
 &c. quamvis primæ intentionis non ampliùs
 recorderis, tamen illa existit adhuc in aliquo
 effectu, scilicet arreptione Breviarii, lectione
 &c. habitualis intentio est voluntas præterita
 non revocata, quæ nec in se, nec in aliquo
 suo effectu perseverat, ideòque potest esse in dor-
 miente, ebrio &c. Intentio explicita est, quâ volo
 aliquid clarè cognitum, ut cum dico: volo orare
 Horas, implicita est, quâ volo aliquid confusè
 cognitum & contentum in alio; ut volo satisfacere
 meæ obligationi, volo facere, quod soleo,
 quod video ab aliis fieri &c. Ad recitationem Hora-

Hhh 5

rum

rum sufficit intentio formalis, virtualis aut etiam implicita, non verò merè habitualis, aut purè interpretativa, quæ non est, sed esset; *Ratio* est, quia recitatio horarum est actus humanus & voluntarius capax meriti &c. ergo adesse debet voluntas in se, vel aliquo effectu existens, sed intentio merè habitualis & interpretativa nec in se, nec aliquo suo effectu existunt, ut patet ex earum definitione, ergo. *Dico*, merè habitualis aut interpretativa; nam aliqui Authores confundunt has intentiones cum virtuali, quæ juxtà omnes Theologos sufficit; nec opus est ad quamlibet horam renovare intentionem, etsi id valdè sit meritorium; nam quòd pergam ad horas reliquas, hoc fit in virtute prioris intentionis: & quamvis requiratur intentio orandi, vel laudandi Deum, nec sufficiat, quòd legatur Breviarium per modum historiarum, aut animo discendi vel se oblectandi, non tamen requiritur intentio orandi devotè, integrè, ordinatè &c. quia hæc implicitè includitur in intentione orandi aut satisfaciendi suo officio &c.

2. 2dò *Attentio* in genere est advertentia ab aliquid; dividitur in ex- & internam; externa est, quâ tempore recitationis quis abstinet ab omni opere externo cum attentione interna impossibili; interna est advertentia & major quædam animi applicatio ad hoc, quòd recitat; Dicitur *major applicatio*, quia semper adest aliqua advertentia & animi applicatio hoc ipso, quòd actus sit voluntarius; hæc attentio interna vel est ad sola verba, ut hæc distinctè & reverenter exprimantur, & vocatur superficialis, vel est ad sensum verborum, & vocatur literalis, vel

vel denique est ad Deum vel sacrum aliquod
 mysterium v. g. Passionem Dominicam, & di-
 citur spiritualis; certum est satisfacere eum, qui
 habet unam attentionem ex his tribus internis
 sive superficialem, verbalem aut spiritualem
 &c. sicut econtrà certum est non satisfacere,
 qui nequidem habet externam, hoc est, qui
 sub officio se occupat opere externo cum atten-
 tione interna impossibili, qualis censetur
 esse scriptio, pictio & omnis actio animum valdè
 occupans & distrahens; Econtrà tardè se ve-
 stire, exuere, lavare, modestè ambulare &c.
 cum attentione internâ sunt compatibilia, aded-
 que sicut licitè exercentur, dum recito alias pre-
 ces, sic easdem licitè exerceo, dum horas vel
 alias preces obligantes persolvo. *Sotus, Vasq.*
Sanch. l. 9. de matr. d. 3. num. 6. Baldel. d. 27.
num. 21.

3^{ti}o. Magna est inter Theologos disputatio, 3.
 an sufficiat ad lectionem Horarum (idem est de
 auditione Missæ) sola attentio externa, quâ quis
 evitat omne opus cum attentione internâ incom-
 possibile: seu an voluntariè distractus per nota-
 bilem partem officii peccet mortaliter. Commu-
 nior & verior sententia negat sufficere solam at-
 tentionem externam, dicitque peccari mortaliter
 per notabilem distractionem voluntariam, non
 quidem ex eo, quasi essentia veræ orationis non
 possit subsistere sinè attentione interna: nam ad
 hanc sufficit sola intentio orandi, vel laudandi
 Deum virtualiter perseverans, ut ex professio
 probat *Lug. de Euch. d. 22. sect. 2. num. 25. Gob.*
t. 5. d. 2. num. 821. & ex ipso La Croix l. 4. à
num. 1342. Ratio igitur præcipua est, quod secun-
dum D. Thom., Suarez & plerosque Theologos,
 quos

quos magno numero citant *Bonac. Diana p. 2. t. 12. Resol. 2. Sporer num. 76.* attentionem internam videatur præcipere Ecclesia *cap. dolentes de celebr. Miss.* ubi sic habet: *districte præcipimus in virtute obedientia, ut divinum officium, quantum eis Deus dederit, studiosè celebrent & devotè; Sed non celebratur officium studiosè & devotè, si nulla adsit attentio interna, & recitans mente voluntarie evagetur, ergo: Nec obstat, quòd hæc attentio sit actus internus, nam ex communi Theolog. potest Ecclesia indirectè præcipere actus internos facientes ad honestatem actûs externi directè præcepti, atqui attentio interna multùm facit ad honestatem orationis, ut clarum est; nam sine hac verum est illud Matt. 15. *Populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longè est à me.* Idque verum est non solum de distractionibus directè voluntariis, ut cum quis deliberatè & ex proposito non vult attendere, aut datâ operâ & studio assumit cogitationes ab officio alienas; sed etiam tenet, de distractionibus indirectè & in causâ positivâ voluntariis, ut cum quis antè vel intrâ officium divinum, sciens & volens dat causam distractionibus, utpotè qui immediatè à lusu, confabulatione, aliisque negotiis, absque omni præparatione vel recollectione mentis ad officium properat; item qui inter orandum assumit actionem orationi repugnantem, uti sunt legere, confabulari. Ita *DD. cit.* Hanc sententiam *Suarez* dicit esse certam, alii oppositam dicunt esse improbabilem, sed rationes ita non convincunt, quin verè sit probabile eum non peccare mortaliter, qui divinum officium recitat cum perpetuis distractionibus, nam *cit. c. dolentes* uti & *Trid.* in quo*

quo

quo hæc sententia præcipuè fundatur, tantum præcipiunt actum externum religionis, ut fateatur *Suar.* & demonstrat *Lug. num. 37.* Et sic cit. cap. per rō devotè intelligeret & præciperet attentionem internam, præciperet omnem possibilem devotionem, dicit enim: *quantum eis Deus dederit*, quod sanè nemo dicet: Deinde ex communi T.T. non est astruenda obligatio mortalis, nisi adsit autoritas vel ratio convincens; atqui neutrum est, ergo: Item lex non sufficienter promulgata non obligat, sed hæc lex non est sufficienter promulgata, cum ex fundatis rationibus eam negent AA. gravissimi, ergo.

Dives cum Saar. Attentio interna est de essentia orationis. 1. Quia oratio est mentis in Deum elevatio. 2. Oratio sine attentione interna non est verus actus seu cultus Religionis, sed simulacrum cultus; quis enim dicet Deum verè coli ab eo, qui voluntariè distrahitur & nequidem vult de Deo cogitare 3. Est hypocrisis. 4. Est actus Deo displicens seu peccatum. 5. Nihil impetrat. 6. Si voluntariè distractus ponat substantiam orationis, ergo satisfacit quodam substantiam, ergo non peccat mortaliter. R. Ad 1. & 2. ad substantiam orationis & actum Religionis sufficit sola intentio orandi perseverans in vocali oratione, etsi mens ad alia evagetur, sicut verè dicitur colere & invocare diabolum, qui ex intentione invocandi pronuntiat verba externa, quamvis, dum ea profert, totus sit distractus; Item forma extremæ Unctionis essentialiter est deprecatoria, & tamen valet Sacramentum, etiamsi distractè pronuntietur. Denique involuntariè distractus non satisfaceret &

tene-

teneretur horas repetere, quia non posuisset substantiam præcepti, quæ est oratio, hoc autem nemo admittit, ergo. *Ad 3. N. Aff.* hypocrisis est, quando quis intendit per orationem vocalem significare se habere attentionem internam, quam tamen non habet, hoc autem voluntariè distractus non intendit necessariò, ergo. *Ad 4. & 5.* talis actio est peccatum & nihil impetrat, quatenùs fit cum voluntaria distractione *C.* quatenus fit ex intentione saltem virtuali laudandi Deum *N.* Idem debent omnes dicere de oratione facta ex vana gloria, & tamen nec *Suar.* dicit hanc non subsistere cum substantia orationis. *Ad 6. N. ult. C.* peccat mortaliter, quia transgreditur grave præceptum Ecclesiæ. Ex dictis pro praxi:

5. DEDUCES Seqq. 1. Propter distractiones involuntarias quantascunque non est quidquam repetendum, neque aliquid restituendum de fructibus, ut apud omnes est in confesso; foretque onus intolerabile, toties lecta repetere, quoties quis involuntariè distrahitur: quis præsumat Ecclesiam ad hujusmodi onus velle obligare.

2. Voluntariè distractus per notabilem partem officii, etsi peccet mortaliter secundum dicta, nihil tamen tenetur restituere, tum quia probabiliter satisfecit quoad substantiam; tum maximè, quia constitutio Concilii Lateran. sub Leon. X. & Bulla Pii V. apud *Nav. c. 25. Man. n. 122.* alique Canones restitutionem fructuum præcipientes loquuntur de Canonico *omittente, non recitante* &c. sed qui Horas orat etsi cum voluntaria distractione, propriè non omittit, & lex pœnalis ultra proprietatem verborum

borum

borum non est extendenda, sed potius intrà eandem restringenda, ut habet *communis*, ergo. Adde quod obligatio restitutionis non sit imponenda à Confessario, nisi cogat indubitata Veritas, ut cum aliis docet *Sporer n. 88.* econtra.

3. Qui certus est, quod deliberatè fuerit distractus tenetur Horas vel notabiles partes sic voluntariè distractas sub mortali repetere; Ratio est, quod secundum *Suarez* & plerosque DD. supra citatos voluntariè distractus non ponat substantiam præcepti, & quamvis oppositum etiam sit probabile, id tamen non est certum; & legi certæ non satisficit per solutionem incertam aut merè probabilem, ut ostendi *Cas. 5. n. 18.* Dixi qui certus est, nam in dubio & maximè pro scrupulosis ab omnibus hic passim admittitur regula generalis: *Quotiescunque non potest quis certò affirmare se voluntariè, deliberatè, & cum pleno consensu distractum fuisse; aut notabilem partem officii omisisse, non tenetur quidquam repetere, sed potest judicare se præcepto satisfacisse;* præsertim si non toleat deliberatè distrahi aut aliquid omittere. Ratio sumitur ex mente piæ Matris Ecclesiæ, quæ non censetur velle suos obligare cum tantis anxietatibus; unde *Layman ex Binsfeldi.* monettalem etiam melius facere, si nil repetat, ad evitandos scrupulos.

4. Si inter recitandum deliberatè quidem forte veas alienas cogitationes, attamen non advertas te per illas planè deficere ab attentione requisita, *communis DD.* te excusat à mortali; Ratio est, quia tunc quidem ipsa evagatio seu distractio est voluntaria secundum se; non tamen in quantum est impeditiva attentionis internæ; quia ut talem non cognoscis. Neque opus est ad-

adhibere summam, sed satis est adhibere diligentiam mediocrem pro pellendis distractionibus, imò absque omni culpa admitti potest brevis evagatio mentis ad refocillandum cerebrum vel cor præsertim ab iis, qui infirmioris sunt capitis, stomachi vel cordis.

8. 5. *Spor. n. 106.* dicit, certum videri, eum, qui cum socio vel choraliter Horas recitat, si non attendat ad alterius recitationem, non satisfacere, ideòque peccare mortaliter cum obligatione repetendi; Rationem dat, quia partem à socio prolatam nullatenus facit suam, cum nullo modo ad eam concurrat, neque proferendo, ut suppono, neque attendendo; sed non video hic certam obligationem repetendi, cur enim alterius orationem non faciet suam, per hoc, quòd eam audiat cum intentione per eam & suam Deum laudandi, quamvis fortè non attendat & sit distractus; deindè pejoris conditionis erit recitans cum socio & in Choro, quam extra, eò quòd etiam involuntariè distractus teneretur Horas repetere; quia eodem modo orationem socii non fecisset suam, cum nec attendendo, nec proferendo ad eam concurrisset. Cùm tamen hic mos in Ecclesia sit usitatissimus & laudatissimus.

9. 6. Tria sunt, quæ ad evitandas distractiones maximè conducunt, 1. Preparatio animi, quæ utilissimè fieri potest per matutina proposita, per pias ad Deum preces, meditationem & seriam aliarum cogitationum excussionem, 2. Continua divinæ præsentia memoria & jaculatorii affectus ad Deum & Sanctos. 3. Post Horas breve examen & si opus est, dolor & propositum eas attentius deinceps legendi.

QUÆR.

QUÆR. II. Quid circa alteram conditionem, ut scilicet Horæ legantur integrè?

R. Servanda sunt sequentia: 1. Qui omittit 10. totum officium vel notabilem ejus partem, peccat mortaliter, sive præcipiatur ab Ecclesia unico præcepto per modum unius pensi diurni, quod probabilius est, sive præcipiantur singulæ horæ præcepto distincto: notabilis autem pars & sufficiens ad mortale est integra hora parva, ideòque, qui talem v. g. Tertiam integrè omittit, aut qui in majoribus horis, v. g. Matutino tantum omittit, quantum continet hora minor, peccat mortaliter; qui verò minùs omittit, quàm ferè integram horam parvam, utpote duos tantùm Psalmos ex Tertia, non est condemnandus peccati mortalis. *Bonac. Less. March. Gobat, La Croix num. 1202.* Si tamen parvum quid, v. g. solus versus: *Deus in adjutorium* recitaretur, peccaretur mortaliter, quia censetur moraliter totam omittere, est tamen valde probabile, quod ex *Tamb. & Gob. dicit Sporer n. 93.* non esse mortale omittere Vesperas in Sabbatho sancto, tum, quia illa materia est valde parva, tum, quia Ecclesia non videtur velle ad eas graviter obligare, cum dies sit tam lætus & præcesserit ad eò longum officium. Insuper *La Croix n. 1205.* dicit probabiliter non esse mortale omittere medias Laudes, eò quòd probabilius cum Matutino constituent unam Horam, cujus medietas Laudum est pars exigua.

2. Qui in singulis horis parvum quid, v. g. Psalmum omittit, ità ut omnia simul sumpta adæquent vel superent unam parvam horam, probabilius peccat mortaliter, quia omnes illæ

iii

exiguæ

R. D. Jansen Theol. Moral. Tom. I.

exiguæ partes, cum spectent ad unum unius diei officium, coalescunt in unam notabilem partem.

11. 3. Omittens die S. Marci & diebus Rogationum Litanias, & in die Animarum Officium defunctorum ex communi sententia peccat mortaliter, quia sunt pars officii pro ista die. *Tamb.* tamen & *Gobat n. 625.* non audent oppositum dicere improbabile, eò quòd non satis constet Rubricas in hac parte esse præceptivas, & sine convincente ratione non sit asserendum mortale; an verò non utentes Breviario Romano etiam dictis diebus ad Litanias & Officium Defunct. non tantum in Choro, ut extra dubium est, sed etiam privatim obligentur, ex cujuslibet loci vel Ordinis statuto aut consuetudine desumendum est. *Less. Laym. Bald. d. 33. num. 28.* Certè in hac Provincia Rhenana Ord. Præmonstr. vidi sæpius sine scrupulo Litanias & Officium Defunctorum dictis diebus privatim omitti.

12. 4. Qui dubitat vel non meminit se dixisse aliquam Horam, si habeat aliquam rationem vel conjecturam pro se, v. g. quòd non soleat transilire vel aliquid omittere, vel invenit se esse in fine horæ nesciens, an præcedentia dixerit, potest pro se resolvere, nec tenetur aliquid repetere, imò malè facit repetendo juxta *Sanch.* quia sine sufficienti causa se exponit scrupulis, quod maximè tenet in homine scrupuloso, ut habet *comm.* cum *Suar.* Ratio est, quòd ex communiter contingentibus sit prudens præsumptio, & possessio est pro ipso, certus enim est, quòd nihil soleat omittere, incertus autem, an hìc & nunc aliquid omiserit. Si cer-

tus

rus es, te cœpisse horam, quamvis habeas rationem probabilem te aliquid omisisse, juxtà *Tamb.* & *Gobat.* adhuc nihil teneris repetere, nisi tibi certò moraliter constaret partem aliquam fuisse omissam, quia ratio illa, quòd in horis semel cœptis nihil soleas omittere, pravalet omni rationi probabili in contrarium.

5. Qui thurificando, luminaria portando, ^{13^a} prunas, thus parando, folles tollendo, campanas pulsando, lectiones quærendo vel revidendo, aut aliter ministerio ad Chorum pertinente occupatus aliqua omittit vel non percipit, non tenetur repetere, quia Chorus pro eo supplet, *Dian. Escob. Tolet. Laym. c. 5. num. 7.* Idem est de eo, qui excreat, tuffit aut aliquid necessarium alteri dicit, quamvis interim integer Psalmus recitetur, quia etiam pro tali ex necessitate occupato Chorus supplet, & ipse est pars Chori. Econtrà, qui Confessiones audit, tenetur omissa repetere, quia non est pars Chori, nec occupatur Chori ministerio. Item ea, quæ solo organo vel alio instrumento Musico sine voce humana persolvuntur, supplenda sunt vel à Cantore cæteris attendentibus vel à singulis. *Ratio est*, quòd pulsus organi non sit oratio, quamvis *Sanch.* non improbabiler dicat, pulsus organi ab Ecclesia in vicem orationis acceptari, ideòque nec organædum obligari ad repetendum, quæ pulsavit.

6. Ad integritatem divini officii etiam spectat, ut distinctè & intelligibiliter verba exprimentur, seu, ut habet *Conc. Basil. hora non recitentur in gutture vel inter dentes seu deglutendo aut syncopando verba*, hoc est, aliquas syllabas mutilando, truncando, precipitando, aut so-

cio nondum finiente incipiendo, tunc enim orationem socii, sicut non percipit, sic non facit suam; & si hæc omnia fiant cum notabili diminutione officii, peccatur mortaliter, & est obligatio repetendi; quia tamen hæc diminutio raro est notabilis, saltem in una eademque hora, quod ad culpam lethalem ex *Dian.* requirit *Spor. num. 102.* raro erit mortale, imò nec veniale, si fiat ex balbutie vel alio defectu naturali & incorrigibili; nam si defectus naturalis sit corrigibilis per lentam pronuntiationem v. g. in eo, qui ex celerrima deblateratione devenit in consuetudinem syllabas & verba per notabilem partem officii deglutiendi, truncandi, &c. indubiè tenetur hanc desuetudinem per lentam recitationem corrigere, &c. qui enim tenetur ad finem, tenetur ad media saltem ordinaria & necessaria.

15. 7. *Valent. Sauch, La Croix nu. 1294.* dicunt non satisfieri, nisi verba ita exprimantur, ut legens secluso impedimento seipsum audire possit; quia oratio vocalis debet exprimi vocibus, quæ sunt objectum auditus, ideòque debent posse audiri ad minus ab ipso orante; sed probabilius contradicunt *Navar. Azor. Suar. c. 7. num. 5. Baldel. d. 24. num. 15.* quia oratio vocalis satis distinguitur à mentali, si verba formentur per motum oris & linguæ; & oratio fit Deo non homini, ideòque non opus est verba audiri. Et certè talis oratio non est merè mentalis, ergo est vocalis, quia tamen opposita opinio etiam est probabilis, non videtur esse satis tutum sic orare, eo quod agatur de orationis substantia; si tamen sic orasti, non teneris repetere, quia probabilius satisfecisti; & Ecclesia ex
com-

communissima regula DD. non obligat ad repetendum, nisi quando quis certus est se aliquid omisisse, aut deliberatè fuisse distractum, ut dixi sup. n. 5. atqui neutrum est in præsentì. Ergo.

QUÆR. III. Quid requiratur, ut horæ recitentur ordinatè?

R. Seqq. 1. Breviarium proprium, hoc est, 16. ut Religiosus utatur Breviario sui Ordinis, beneficiatus Breviario in loco sui beneficii recepto, sive Diocesano, sive Romano ab Urbano VIII. recognito, utens etiam unicâ vice alieno, v. g. Religiosus Romano aut alterius Ordinis peccat mortaliter. *S. Anton. Nav. Angel. Sot. l. 10. qu. 5. a. 4. Suar. de hor. Canon. c. 23. num. 3. Sporer num. 113. Sanch. l. 7. moral. c. 3. d. 24.* quia Pius V. dicit, eum non satisfacere, qui *sua Ecclesie orandi formam non custodit*, idque declarâsse S. Congreg. refert, *Garc. de benef. p. 3. c. 1. nu. 156. ex quo Gob. num. 603. & 624.* cum aliis meritò infert, eum, qui non habet Breviarium proprium, non obligari orare ex alieno, ad quid enim oraret, si per orationem non satisfacit præcepto? sed quid, si Breviaria non multùm discrepent? R. Tunc non tantùm potest, sed & tenetur orare ex alieno, qui non habet proprium. Ratio est, 1. Quia non mutat notabiliter formam proprii Breviarii, ergo quoad substantiam satisfacit, ergo sic orare obligatur. 2. Qui legit Psalmos feriales in charta descriptos ex Bibliis, aut etiam memoriter absque omni Breviario satisfacit, ergo etiam, si eosdem legat ex alieno Breviario, v. g. Benedictinus ex Præmonstratensi, vel econtrâ; & quamvis fortè in hymnis vel versiculis discrepent, erit tantùm mutatio levis: imò valde probabile est,

non peccare, qui relicto Breviario proprio utitur Romano, quia accommodat se communi omnium matri. *Cajet. Rodrig. Dion. Nav. Sanch. c. 2. dub. 23. Laym. c. 5. num. 2.* quod tamen *La Croix* dicit plerosque negare de Religioso, eo quod vi suæ professionis teneatur ad ritum sui Ordinis; sed non video obligationem saltem gravem, præsertim si Breviaria non multum discrepent; tunc enim non erit notabilis mutatio ritus; deinde quod Religiosi habeant speciale Breviarium, est ex privilegio, sed nemo tenetur uti privilegio, &c. ideòque *Sà, Less. Bonac. Portel. v. hora. Dian. p. 2. t. 12. R. 10. Sanch. l. 7. conf. c. 2. dub. 33.* dicunt Religiosos privatim sine omni noxa uti posse Romano. Declaratio Cardinal. quam in contrarium assert *Garc. nu. 155.* loquitur de omnibus Clericis vel maxime sæcularibus, nec de ea authenticè constat, vel saltem non videtur in tanto rigore recepta: *Suar. num. 5. Spor. l. c.* dicunt, quod Religiosus vel Clericus extra Monasterium vel Dioccesin in studiis v. g. existens, se securè accommodet loco, præsertim si ibi sit cum animo per majorem anni partem subsistendi; tunc enim contrahit quasi domicilium & gaudet privilegiis loci, sed meliùs contradicit *Cajet. V. hora c. 2. Angel. Laym. num. 3.* Colligitur ex *Clement. 2. de celeb. & ibid. Gloss.* ubi id tanquam speciale privilegium conceditur commensalibus Cardinalis & Episcopi, ut se Episcopis accommodare possint, ergo id non permittitur aliis.

87-

2. Mutare unum officium in aliud v. g. loco feriat orare de Sancto sine justa causa etiam semel à *Castrop. March.* & aliis reputatur mortale, eò quod Pius V. dicat, neminem satisfacere, si non

non servet formulam à Breviario præscriptam, sed quia non constat hanc formulam quoad mutationem officii esse de substantia, hinc alii cum *Cajer. Bonac. Tamb. Sanch. dub. 25. Laym. num. 4. Gob. num. 864. Baldel. d. 30. num. 3.* communiùs & veriùs dicunt, tunc tantùm peccari mortaliter, quando quis passim ad libitum ex mera desidia, adeoque ex implicito quasi contemptu unum officium mutat in aliud; imò probabile est peccari tantùm venialiter, etiam si ex mera desidia mutetur unum officium in aliud, v. g. majus in minus, quia non mutatur substantia, orantur enim septem horæ, & licèt hoc videatur fieri in fraudem Legis, attamen illa fraus est secundùm accidens, nec tollit substantiam officii. *Maj. Sylv. S. Anton. Less. l. 2. c. 37. num. 77.* Excipe, nisi fiat mutatio in officium Paschale vel Pentecostale, illis enim diebus ex quasi dispensatione præscribitur officium minus solito, & die Palmarum non satisfieri per officium Paschale constat nunc ex prop. 34. ab Alexandro VII. damnata: *In die Palmarum recitans officium Paschale satisfacit præcepto.* Ex dictis sequitur, non esse obligationem quidquam repetendi, si inculpabiliter unum officium v. g. Dominicale vel feriale mutasti in Festivale, imò valde probabiliter, etiam si id culpabiliter feceris, quia probabiliùs satisfactum est quoad substantiam. *Dixi: sine justa causa;* nam, 18. qui mutat officium ex rationabili causa, nequidem venialiter peccat, ejusmodi causa est 1. Notabilis difficultas; ut si ob iter, conciones, studia aliàque negotia necessaria difficulter possis recitare majus, potes legere minus. 2. Conformitas loci, ut si venias ad locum, ubi

oratur de festo, quod tu servasti, potes illud adhuc semel servare. Item omnes Religiosi etiam exempti possunt servare festa suæ Diœcesis, translatis interim festis Breviarii sui in eundem diem incidentibus; imò principaliora & in populo feriata festa Diœcesis tenentur servare ex Bulla Gregor. XIII. die 30. Novemb. 1573. Festa verò alia ad libitum servanda, si occurrant in Dominicis, Octavis, vel Natalitiis Sanctorum Kalendarii proprii, Religionis vel Diœcesis, non debent transferri, sed omitti isto anno, etiam si sint duplicia; patet ex Decr. Congreg. S. Rit die 24. Januarii 1682. Deindè Sacellani Monialium sive sæculares, sive Regulares possunt recitare de illarum festis, imò omnis Clericus existens etiam pluribus annis extra suam Diœcesin vel Monasterium potest privatim dicere de Sanctis, de Dedicatione, Reliquiis, & de omnibus, de quibus diceret existens in sua Diœcesi vel Monasterio. *Suar. l. c.* Si cras futurus sis in Diœc. Colon. ubi est festum v. g. S. Severini, juxta *Tamb.* potes hodie adhuc extra Diœc. existens recitare de eo Vesperas & Matutinum pro crastino, quia sunt pars officii crastini. At quid si hodie recitasti Matut. de crastina feria, an cras in Diœces. Colon. positus poteris horas continuare de S. Severino? *R.* cum *Spor. num. 129.* te probabiliter posse utrumque, nam prosequendo horas de festo conformas te loco, in quo existis, orando de feria conformas te Breviario; demùm si per errorem hodie, quando erat dicendum v. g. de B. V. ad Nives, dixisti de Transfiguratione cras occurrente, nè bis erres, debes cras iterum dicere de transfiguratione & alio die non impedito de

B. V.

B. V. ad Nives. *Lugo resp. mor. lib. 5. dub. 8. num. 13.* Tertia causa mutandi officium est societas in orando ; sic licitè te accommodas personæ gravi, Episcopo, Prælato, Superiori aliud officium recitanti ; idem est, si ex charitate debeas juvare infirmum in recitando, est *comm. cum Nav. Dian. Sanch. c. 2. dub. 25. num. 8.* Addunt alii specialem devotionem erga aliquem sanctum, v. g. Patronum nominis. Sed *Gav. in Rubr. Brev. sect. 1. c. 5. tit. 2.* adducit Declar. Cardin. in contrarium & meritò ; optima enim devotio est, se conformare Ecclesiæ.

3. Horæ non debent inverti, ut minores 19.
Horæ non legantur ante Matutin. vel posterior ante priorem ; ità invertere est tantùm veniale, & si fiat cum causa, nullum ; ut si velis te accommodare choro, amico, infirmo aliud officium recitanti ; item si lectiones vel Breviarium non habeas ad manum, ideòque velis orare ex Diurnali Horas diurnas minores, quas aliàs ultrà tempus deberes differre, vel cum molestia dicere ; idem est, si necdum dictis Vesperis & Completorio recites Matut. crastinum, eò quòd timeas tibi lucem diei defuturam pro Matut. Præmittere Missam Matutino per se loquendo nequidem veniale est, dummodò Matut. non differatur ultrà tempus à Lege permissum.

4. Horæ semel cœptæ non debent interrumpi. 20.
Interruptio etiam diuturna sine causa rationabili facta probabiliùs est tantùm peccatum veniale, ità *comm. cum Nav. Medin. Vasq.* nam quamvis sit aliqua irreverentia inceptum cum Deo sermonem sine causa abrumpere, sicut est irreverentia ex levitate discursum abrumpere cum Principe terrestri cœptum ; quia tamen quilibet

Psalms, imò quilibet ferè versus habet completam significationem, videtur quoad substantiam satisfieri, dummodo omnia absolvantur intrà unum diem naturalem; idque tenet, etiam si unus Nocturnus recitetur hodie circa Vesperum, alter cras ante duodecimam vespertinam, quia materia præcepti impletur tota intrà tempus præscriptum. *Dixi: sine causa rationali*; quia, si hæc adsit, interruptio nullum erit peccatum, ut si horâ inchoatâ debeas audire confessionem, loqui cum amico, aut aliquid notare in charta, & licet sic interrumpens firmiter statuas resumere de novo, ad hoc non teneberis, quia nudi propositi mutatio non est peccatum, neque ipsa interruptio, quia, ut supponitur, est facta ex causa justa, imò absque omni causa Laudes per integram noctem licitè dividuntur à Matutinis; item sine omni causa unus Nocturnus saltem ad mediam horam licitè dividitur ab alio, quia de obligatione contraria non constat, & ità habet consuetudo & praxis timoratorum, nec est obligatio sub veniali semper de novo præmittere Pater & Ave, ut aliqui volunt, quia de tali obligatione doceri non potest.

21. §. Horæ debent recitari & absolvi tempore debito; tempus hoc est ab una media nocte ad aliam; ex privilegio tamen Matutinæ & Laudes crastinæ possunt hodie recitari juxta omnes toto anno horâ quartâ: in hyeme juxta plerosque horâ tertiâ. *La Croix n. 1314.* judicat tunc posse inchoari Matut. quando sol proximior est occasui, quàm meridiei; hinc in Januar. quando sol occidit horâ quartâ; poterunt incipi quadrante post secundam; in Martio uno quadr.

quadr. ante tertiam ; ibidem exhibet tabulam
 Camerae Apostolicæ impressam Romæ, quam
 vide & tutò sequere ; cæterum Prima & Ter-
 tia absolvenda est ante meridiem, Sexta & No-
 na differri possunt circiter ad primam pomeri-
 dianam, Vesperæ & Completor. usque ad vespere-
 rum : in Quadrages. Vesperæ dicuntur ante pran-
 dium, non tamen est obligatio, nam Rubricæ,
 si hîc continent præceptum, id tangit chorum.
 Dicere horas tempore indebito est solum venia-
 le, cum causa rationabili v. g. ob studium vel
 iter nullum ; plura huc pertinentia, sed rariùs
 contingentia vid. apud *Gavant. Gob. Tamb. La
 Croix, Baldel. locis cit.*

C A S U S LXXIV.

De jejuniò Ecclesiastico.

CAndria super jejuniò scrupulosa querit 1. An
 obliget sub mortali. 2. An abstinentia à car-
 nibus admittat parvitatem materia, quæ animalia
 sint caro, quid de lardo & pinguedine. 3. An
 post secundam refectiõnem sit peccatum se sapiùs
 reficere, & quid de qualitate aut quantitate col-
 lationis. 4. An liceat mutare tempus refectiõnis.
 5. An sit abstinentia in festo S. Marci. 6. Quid
 de Vigilia S. Mathie incidente in Quinquag. aut
 Vigilia S. Joannis Bapt. incidente in Festum Cor-
 poris Christi. 7. Quid de lacticiis. 8. Quid si
 per diem sapiùs modicum sumatur, aut in prandio
 ita repleatur venter, ut sufficiat pro vespere. 9.
 An pueris, ebriis, fatuus carnes dari possint. 10.
 An prandium interrumpi, vel diu protrahi possit.